

בולטין

המכון לחקר השואה

ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר

מס' 3

סיון תש"ן / יוני 1990

משלחן המערכת

בשנים 1988 ו-1989 הוציא המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאוניה פינקלר לאור בולטין אינפורמטיבי בשפה האנגלית. השנה הוחלט להוציא מהדורה דו-לשונית אשר יתאר את פעילות המכון ואת הפעילות בנושא השואה באוניברסיטה כולה. חלקו העברי של הבולטין כולל שני מקורות מתקופת השואה שנמסרו למכון על ידי אברהם הובר מקנדה ותקציריהן של שבע עבודות לתואר שני ולתואר שלישי שנכתבו באוניברסיטת בר-אילן בשנים 1975-1982 על נושאים הקשורים בנושא השואה. בחלקו האנגלי של הבולטין מופיע דו"ח על פעילות חברי המכון בשנים 1989 ו-1990, תוצאות הסקר בדבר הוראת השואה באוניברסיטאות בישראל בשנים 1983 - 1987 וכן רשימת פרסומי המכון אותם ניתן לרכוש דרכו בהנחות ניכרות.

בדבר פרטים יש לפנות לד"ר יהודית באומל, עורכת הבולטין, המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאוניה פינקלר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 52900.

שני השירים הבאים הם פרי עטו של אברהם צבי שניאור הובשר. הם נכתבו בעברית בשנת 1943 בעת שמתברר הסתתר ביערות פולין.

א' צבי ש' הובשר

מי יתן קץ המלחמה

מי יתן קץ המלחמה, בא השלום
אז אעור במהרה מקפאוני כמחלום
ארגיש מסביבי מרעי הריקנות
ואעשה סך-הכל מ"עבר" בדיקנות.

אקיא משיכרותי ותשוב לי פקחותי
לא תמשול בי כהיום קרותי, שכחותי
יגעש, ירעש, יסער בעורקי ובקרבי
רזי לי, רזי לי שהורגו כל קרובי

לא אברך יום מנוחה, לחם מעט קמח
כשקוטעו מגני הרוב בפרח, צמח
שכל אושרי, גדלי, תפארתי יז שם.

שבעה יוקם קין, למן שבעתים ושבעה
זאני אכרוז מאה, רבבה על כל הר וגבעה
כי נשתטו לי העם, האחדות והאם.

2.12.1943

גראבינה

א' צבי ש' הובשר

ברוכים היו לי אחי

ברוכים היו לי אחי, תחזקנה ידיכם

הממלטים כבוד העם התקוממו בקמיכם

עבר זמן תת צואר, להתקרב אין בעד מי

גם כד האויב לא נותן לנו דומי.

עתה הראינו לדעת שלא נופלים

אנו מאומות העולם וגם נוטלים

כלי זיין להגן חיינו וכחיות טורפות

מתנפלים, נושכים, נוגחים בתועפות

אמרו: ישראל לכלום ולאפס יצלח

רק לשיריים בחפזול אצבעו ישלח

אך לא הגן נפשו, משפחתו ומאודו

אתם אחי ברגע האחרון הצלתם

שם עמנו ודגלו גבוה הרימותם

ותשיבו לו של ימי בר-כוכבא הודו.

29.11.1943

גראבינה

עבודות גמר שנכתבו באוניברסיטת בר-אילן בנושא השואה

אחת ממטרותיו של הבולטין היא פרסום הנעשה במחקר השואה באוניברסיטת בר-אילן. למטרה זו בחרנו לסקור שבע עבודות לתואר שני ושלישי העוסקות בנושא השואה, שנכתבו באוניברסיטה בין השנים תשל"ה לתשמ"ב. העבודות עומדות לעיון החוקרים בספריה המרכזית של האוניברסיטה ובספריה הסמנריונית של המחלקה להיסטוריה כללית.

מ"א (תשל"ז)

חנה וגמן אשכולי

עמדת המנהיגות בארץ ישראל להצלת יהודי אירופה (1942-1944)

מסוף נובמבר 1942, כאשר נודע גודל האסון של יהודי אירופה, לא ניתן היה לדבר עוד על התעלמותה של הנהגת היישוב ממר גורלם. המחברת מציינת, שיש להפריד בין הזדהות רגשית של המנהיגות עם יהדות אירופה, לבין הנכונות לפעולה ממשית הכרוכה בהקרבה חומרית ופוליטית. המחקר מצביע על שתי תפישות בקרב ההנהגה הציונית לגבי יהודי אירופה. הראשונה ייחסה חשיבות ראשונית למפעל הציוני וגרסה ש"אין ציונות ללא ארץ". השנייה העדיפה את הצלתם של יהודי אירופה וגרסה ש"אין ציונות ללא עם".

הדוגלים באסכולה הראשונה היו לרוב חברי הנהלת הסוכנות, מבחירי מפא"י, הציונים הכלליים והמזרחי. אנשים אלה האמינו שמימוש החלום הציוני קודם לכל ושעתיד ארץ ישראל ייחרץ במשך המלחמה. לכן סברו, שיש ליצור עובדות פוליטיות, צבאיות ומשקיות. חברים אלה נזהרו שלא לפגוע בצורכי המפעל הציוני ולכן היו מוכנים לשלם רק מחיר מוגבל עבור הצלת יהודי אירופה. כמו-כן האמינו מנהיגים אלה, שתפקידה הגדול של ארץ ישראל יהיה קליטת שארית הפליטה. על המוסדות הכלל-יהודיים, דוגמת הג'וינט, לקבל על עצמם את

האתריות לסייע ליהודי אירופה. מאידך, היתה ההנהגה מוכנה להתמקד בחצלה שיש בה השלכות פוליטיות ומעשיות לעתיד לבוא בארץ ישראל.

באסכולה השניה דגלו מנהיגים מכל המחנות וייתכן שייצגו רגשית את הרוב ביישוב. דעותיהם באו לביטוי בעיקר במוסדות הישוביים והמפלגתיים והם לא עסקו ב"פוליטיקה גבוהה". קבוצה זו לא היתה פחות ציונית מהראשונה, אלא פחות פרגמטית. היא היתה מוכנה להקפיא את המפעל הציוני בכדי לנסות להציל את יהודת אירופה. לשם כך הושם דגש על ערבות חדדית יהודית, דבר המחייב הצלת יהודים ללא שיקולים רציונליים.

לדעת המחברת, אחד הפגמים הבולטים בעבודת ההצלה הציונית היתה "נטייתה של ההנהגה לפעול בדרך של אלתור [...] ולא על ידי פעולה מכוונת ורצופה". המתברת שואלת אם אמנם האמינה הנהלת הסוכנות ביעילותה של שיטה זו, או שמא היה מדובר בטכסיס התחמקות בלבד. היא תוהה על "החיפוש אחר ביטחון מוחלט בהצלחת הפעולה" ועל ההזדקקות לצינורות הפורמאליים במקום השימוש בגישה מחתרתית וחשאית. המחברת ממשיכה ושואלת, מדוע לא ניסתה הנהלת הסוכנות להפעיל לחץ חזק יותר על בעלות הברית בכדי שאלו יממשו את "תכנית טרנסניסטריה" ו"תכנית אירופה". לאור זה, האם השיקול הפוליטי, הפרגמטי, לא היה עדיף על העיקרון של ערבות חדדית יהודית?

מ"א (תשמ"א)

אסתר יהודית באומל

הילדים הפליטים היהודיים בבריטניה, 1938-1945

עבודה זו בודקת את תוצאות החלטות של ממשלת בריטניה לאפשר כניסתם של עשרת אלפים ילדים פליטים ממרכז אירופה לבריטניה בין השנים 1938-1945. המחקר עוקב אחרי התאקלמותם של הילדים במשך שנות המלחמה.

לאחר "ליל הבדולח" הוחרפה בעיית הפליטים. כתוצאה מכך ביקש ראש ממשלת בריטניה משריו להכין הצעה לטיפול בבעיה. עקב צורכי פנים - כמענה ללחץ דעת הקהל בבריטניה שדרשה צעדים הומניטריים מידיים, ובגלל צורכי חוץ - כמשקל נגד לדעת הקהל השלילית בארה"ב באשר לסירובה של בריטניה לאפשר ליהודי ארץ ישראל לאמץ את ילדי הפליטים מגרמניה, נקטה ממשלת בריטניה בצעד יוצא דופן באותה תקופה. לבסוף נמצאה נוסחה גואלת: "...הארגונים אשר יביאו את הילדים לבריטניה, ידאגו לכלכלתם ולמימון הכשרתם המקצועית". ילדים אלה לא יצטרפו לשוק העבודה והם אמורים להגר בהגיעם לגיל שמונה עשרה או בתום תקופת לימודיהם. החל משנת 1939 היו הארגונים צריכים לערב כספית לכיסוי הוצאות ההגירה של כל ילד. הארגונים שטיפלו בסידורם של הילדים לאחר "ליל הבדולח" היו "בני ברית", "ועד המגבית של הנשים", "מועצת החירום הדתית", "הוועדה הבין-עזרתית לילדים" ו"התנועה לטיפול בילדים מגרמניה". בהגיעם, שוכנו הילדים במחנות מיון ולאחר מכן חולקו בין משפחות אומנות או הובאו למעונות המדיניות היתה לשלוח את הילדים למשפחות יהודיות ואת הילדים האורתודוקסיים למשפחות שומרות מצוות בלבד. מאחר שבמציאות הסדר זה לא תמיד נתאפשר, "לאחר ויכוחים סוערים הוחלט לקבל הצעות אירוח מנוצרים". במשך הזמן נתברר כי עקב כך נתשפו הילדים היהודיים לפעולות מיסיונריות. "עליית הנוער" פעלה לריכוז הילדים מתוך הדאגה שמא ייתשפו להשפעות מיסיונריות ואנטי ציוניות. באמצעות פעולותיה הצליחה "עליית הנוער" לטפח את זהותם היהודית של הילדים שהיתה

"כמחסום נגד ההתבוללות וההתנצרות הגוברות באותה התקופה". אמנם, מרבית המצטרפים להכשרות לא עלו ארצה, אך הוחדרו בהם ערכים וזחות יהודית.

בשנת 1943, כאשר נודע גורלם של יהודי אירופה, היה צורך לבדוק מחדש את נושא אפוטרופסותם של הילדים הפליטים. באותה עת נתעוררה מחדש בעיית הילדים היהודיים שהועברו למשפחות נוצריות. במסגרת הויכוחים הציבוריים החריפים נמשכו החשמצות וההצטדקויות עד שנת 1945. ברוב המקרים לא ניתן היה כבר להוציא ילדים דתיים לשעבר מבתים של מתבוללים או ילדים יהודיים מבתים של נוצרים.

לדעת המחברת, באשר להתנהגותה של ממשלת בריטניה ולגבי מספר הילדים שנצלו, בריטניה התנהגה למופת בהשוואה ליתר המדינות בעולם החופשי. אולם, הניכור ששרר בין הפליטים הצעירים לבין העם הבריטי הוא שהפך את הנוער העקור משורש לטרף קל לזרם ההתבוללות או לתנועות המיסיונריות. לכן, למרות שניצלו פיסית מעל לעשרת אלפים ילדים יהודיים, אבד מספר לא ידוע של נפשות לעם היהודי.

משה גליקסברג מ"א (תשל"ה)

חינוך היהודי בווארשה: ספטמבר 1939 - אפריל 1943

מחקר זה עוסק בחינוך היהודי בווארשה מפרוץ מלחמת העולם בספטמבר 1939 ועד למרד גיטו ווארשה באפריל 1943. לפנינו סקירה כללית על פעולות התרבות בגיטו. יחד עם זה ניתן לומר, שהמחבר מתרכז בעיקר בחשתלשלות וב"התפתחות" חינוך הילדים והנוער באותה תקופה.

העבודה מתארת בצורה מקיפה את מוסדות החינוך ובתי היתומים הרשמיים על הזרמים השונים ואת "מוסדות החינוך" המחתרתיים, שהיוו לדעתו מרי אזרחי

מוצלח. מובאים גם נתונים לגבי הקורסים שנערכו, תכניות לימוד, מספר המשתתפים, רמת המוסד ולעתים אף תיאור של המורים.

וארשה היתה הקהילה הגדולה ביותר של יהדות אירופה דאז, ועל כן הבנת בעיותיה בתחום החינוך עשויה לתת לנו תמונה של בעיות החינוך היהודי בכלל בתקופת השואה.

ד"ר (תשמ"ב)

יעקב מאיר

ג'יימס מקדונלד והפליטים 1933-1946

עבודה זו עוסקת בדמותו החריגה של ג'יימס גרובר מקדונלד. האיש היה פעיל בתקופה הרת אסון לעם היהודי. במבט לאחור, השאלה שעולה ונשאלת שוב ושוב היא: איך עמד כל העולם מנגד, ראה את המצוקה הגדולה ולאחר מכן את ההשמדה, אך האנשים לא פתחו את דלתות בתיהם ולא נעשו פעולות הצלה ממשיות בקנה מידה בינלאומי? עבודת מתקר זו נותנת תשובה בלתי ישירה על השאלה, בתארה את מסכת הגורמים אשר הביאה לכשלונם של הנציבות העליונה לענייני פליטים מגרמניה, שבראשה עמד מקדונלד בשנים 1933-1935. המתקר מתאר את הניכור של הקהילייה הבינלאומית, אשר התעלמה מהמלצות הנציבות העליונה שהיתה יציר כפיה. כן מתוארים אזלת ידה של הקהילייה הנוצרית (הפילנתרופית) והפיצול הפנימי בקרב יהדות ארצות הברית ובריטניה.

מקדונלד היה בעל חזון של "בניית עולם טוב יותר", ופעל לקירוב לבבות בין היהודים לבין הנוצרים. אולם הדבר לא עלה בידו. מקדונלד התמקד בגיוס כספים, דבר שהפחית באופן טבעי ממאמציו במישור המדיני. תקלות בתחום הארגוני, הכספי והמדיני הביאו, בסופו של דבר, לכשלון תכניות ההתיישבות מחדש של הפליטים.

בנפרד אצל השלטונות כדי להשיג אישור לעזור ליהודי אירופה. כל גוף ניסה להשפיע על השלטונות להירחם לפעולות הצלה. אולם הדבר היה לבלי הועיל בגלל רצון השלטונות לבצע את מדיניות העלייה של "הספר הלבן". הארגונים פעלו בכיוונים שונים ומגוונים, החל ממשלוח תבילות מזון, השגת תקציבים לעזרה, קליטת ילדים מפונים, השגת ויזות ועד לשידורי רדיו שהיו אמורים לרתיע משתפי פעולה. ממשלת בריטניה בדרך כלל התנגדה או הגבילה פעולות אלו, או פשוט לא עשתה מאמץ מעשי להוציא תכנית הצלה לפועל.

עמדתה של ממשלת בריטניה היתה חד-משמעית: אין לעשות מאמצים מיוחדים להציל את יהדות אירופה. גם את העזרה המוגשת יש לתת בצמצום מירבי, כל עוד נמשכת המלחמה.

מ"א (תשל"ה)

גדעון שטחל

יחסי גרמניה-עירק 1933-1941

המתקה סוקר את פרשת היחסים בין גרמניה הנאצית לבין עירק בשנים 1933-1941. מדיניות החוץ של הרייך השלישי היתה מושתתת על האידיאולוגיה הנאצית, אשר לכאורה לא אפשרה קשירת יחסים עם עמים נחותים. אולם, במקרה של עירק, אנו רואים בבירור את נצחון הגישה התועלתית של גרמניה הנאצית. שיתוף האיטרסים עם עירק הושתת על שני מרכיבים: העובדה שלשתי המדינות היו אויבים משותפים, בריטניה וצרפת, והגישה היודופובית ששלטה בשתי הארצות, בגרמניה מטעמים גזעניים ובעירק כתוצאה מבעיית ארץ ישראל והציונות. טיפוח היחסים עם עירק והעמקתם היו תלויים בהחלט ביחסי גרמניה-בריטניה לכל אורך הדרך.

לאחר נפילת צרפת היתה גרמניה בטוחה בכניעתה המהירה של בריטניה. מאחר שזו לא באה, שימש המזרח התיכון אזור להטרדת בריטניה. מסתיו 1940 נהפך המזרח

התיכון לאחד ממוקדי ההתעניינות של המטה הגרמני.

עירק דאז נחשבה למנהיגת העולם הערבי. מיקומה הגיאוגרפי העניק לה חשיבות אסטרטגית כגשר בין שלוש יבשות. גם משאביה הטבעיים בתחום הדלק הוסיפו לה חשיבות. עובדות אלו הניעו את הגרמנים לתמוך בלאומנות הערבית הקיצונית בעירק. גרמניה היתה מעוניינת לנצל את הנתונים בשטח לטובתה ולצרכיה.

עקב התקפתה המתוכננת על ברית המועצות, לא היתה גרמניה פנויה לתמוך בערבים. ללא סיוע צבאי ממשי נכשל המרד האנטי בריטי, דבר שהוכיח כי אין לסמוך על צבאות ערב. האוכלוסייה היהודית במזרח התיכון והיישוב היהודי בארץ ישראל נשמו לרווחה; בעיניהם לא נפל כשלון המרד העירקי בחשיבותו ממפלת הגרמנים בשנת 1942 באל-עלמיין.

Bulletin

of the

Arnold and Leona Finkler

Institute of Holocaust Research

No. 3

June 1990/Sivan 5750

From the Editor's Desk

Almost a year has passed since the publication of the previous issue of the Bulletin of the Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research. This has been a busy year for the Institute due to the two international conferences sponsored by the Institute and the Spiegel Chair on Holocaust Research. The first conference was on "The Holocaust Period and Belgium" (May-June 1989 - held under the auspices of the Spiegel Chair in cooperation with the Institute for the Study of the Second World in Brussels) and the second was on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust: links, interactions, differences" (December 1989 - held under the joint auspices of the Finkler Institute, the Spiegel Chair, the Departments of Jewish and General History at Bar-Ilan University, the Italian Cultural Institute and the Goethe Institute).

Both conferences were well attended by participants from Israel and abroad. The Belgian conference, in particular, drew a great number of expatriate Belgians and was extensively covered by the Belgian television and press. At the end of the conference a reception was held at the ambassador's residence. The conference's proceedings will be published by Pergamon Press in England.

The second international conference on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust: links, interactions, differences" received a great deal of press coverage and drew crowds from among university scholars, writers and interested laymen. The conference included a reception at the residence of the Italian Ambassador.

On May 3, 1989 a symposium for Yom Hashoa Vehagevurah (Holocaust Remembrance Day) took place in the Beck Hall, where a display case containing a desecrated Torah parchment was presented to the Institute. Speakers included Rabbi S. Sheffer, the Campus Rabbi, Dr. Dan Michman and the donor of the display case, Mr. Isaac Wilner.

A one day teachers symposium took place on January 1, 1990 following the international conference on Fascism. Over one hundred persons participated in the one day session.

The following lectures were held in the framework of the Inter-departmental Seminar:

Dr. Chava Eshkoli: "The Palestinian Emmisaries to Europe at the Beginning of the War."

Dr. Devorah Carmiel delivered a lecture on the "second generation". A surprising result of her research was the fact that survivors and second generation are on the average more optimistic than the average Israeli.

Projects and Progress

* Prof. N. Katzburg, Chairman of the Institute, spent the second semester of the 1988-1989 year abroad on sabbatical leave. He concluded writing a new and updated version of his book *Antisemitism in Hungary*. During the second semester of the 1989-1990 academic year he was also on sabbatical leave and spent part of the semester in Hungary.

* Dr. Dan Michman lectured during the year at four international conferences: The Fifth International Symposium on "The History of Dutch Jewry" (Amsterdam, November 1988); the Seventh International Conference at Yad Vashem on "European Jewry vis a vis Fascism and National-Socialism in Europe 1933-1939" (Jerusalem, March 1989); The International Conference on "The Holocaust and Belgium" (Bar-Ilan, May-June 1989; two lectures); the Tenth World Congress for Jewish Studies (Jerusalem, August 1989). In addition, he also lectured at various other symposia. In addition to writing the papers delivered at the aforementioned international conferences (all forthcoming), he is editing the proceedings of the Conferences on Religious Jewry During the Holocaust and the Conference on The Holocaust and Belgium. Finally, he is continuing work on his book on Daily Religious Life During the Holocaust.

*Dr. Judith Tydor Baumel prepared a lecture and article on "Kehilath Morya" in New York - a congregation of former Belgian Jews. The paper was delivered at the Conference on Belgium and the Holocaust. She assisted in translating Dr. Eshkoli's lecture for this conference. She

also continued research on the "Beth Jacob" Institutions during the Holocaust. Her book *Kol Bechiyot: Hashoa Vehatfila* (A Voice of Lament: The Holocaust and Prayer) was accepted for publication by the publications committee of the Bar-Ilan Publishing House.

* Dr. Chava Eshkoli continued her project on "The Mizrachi Facing the Holocaust". As a first topic she is dealing with the Torah Ve'avodah emissaries to Europe at the outbreak of the Second World War and particularly the work of Dr. Joseph Burg in Switzerland (material was primarily collected from Mossad Harav Kook). She prepared a lecture on "The Contacts between the World Central Office of 'Hechalutz' in Geneva and the Zionist Underground Movement in Belgium" for the Conference on the Holocaust and Belgium. The lecture was very positively received and will be published by the Institute for the Study of the Second World War in Belgium in its periodical "Cahiers/Bijdragen".

*Dr. Joseph Karniel's study on "Orthodox Jewry in Austria Between the Two World Wars" is now being sponsored by the Finkler Institute. Dr. Karniel completed writing his book on that subject which was typed and proofread. Furthermore, at the request of Prof. Katzburg, Dr. Karniel prepared a guide to bibliography about Orthodox Jewry in Austria between 1918-1945.

* Dr. Yehuda Ben-Avner is preparing a detailed card catalogue of material dealing with Orthodox German Jewry from the orthodox weekly Der Israelit. Furthermore, as per the request of Prof. Katzburg, he translated and arranged the material of the symposium on Orthodox Jewry in Germany.

* Dr. Penina Meizlish is continuing her research on Jews in Poland, in the framework of the cooperative project with the Institute for the Study of Religious Zionism. In addition, she is transcribing and annotating the personal diary of an important Jewish personage who served on the Lvov (Lemberg) City Council during the 1920's and 1930's. Dr. Meizlish also received the Shazar Prize from the Ministry of Education and Culture for research on Jewish culture.

*Mrs. Rivka Knoller completed proofreading the booklet Religious Zionist Youth Movements during the Holocaust 1939-1945. The booklet was published in the Spring of 1989. Furthermore, she began working on a project with a research fellow of the Institute, Prof. Gershon Greenberg of the American University, Washington, D.C. - "The Holocaust in the Eyes of the Orthodox among the D.P.'s." Material for the project was photocopied and categorized. In preparation for the conference on Belgium, Mrs. R. Knoller prepared an initial bibliography of literature denying the Holocaust and of literature referring to the "denial literature" and debating it. The bibliography was received with great interest both at the conference and by others to whom it was sent. In preparation for the conference on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust" in 1989, an updated

bibliography was prepared and published as a pamphlet, through a grant from the Blitzer Fund.

*Mrs. Zippi Berman coordinated the secretarial workings of the Institute and dealt with matters pertaining to the two conferences held during 1989.

*Mrs. Ruth Berkeley assisted by Mrs. Esther Drenger continued cataloguing and arranging the library books of the Institute.

Abstract of the Hebrew Section

The Hebrew Section of the Bulletin contains the texts of two poems written by Abraham Hubscher during the Holocaust while hiding in the forests of Poland and summaries of seven Masters Theses and Doctoral Dissertations written at Bar-Ilan University between 1975 and 1982, all dealing with various aspects of the Holocaust:

Chava Eshkoli, The Position of the Leadership in Eretz Yisrael and the Rescue of European Jewry 1942-1944, M.A. 1977

Esther Judith Baumel, The Jewish Refugee Children in Great Britain 1938-1945, M.A., 1981.

Moshe Gliksberg, Jewish Education in Warsaw - September 1939 - April 1943, M.A. 1975

Ya'akov Meir, James McDonald and the Refugees 1933-1946, Ph.D. 1982.

Yehuda Merin, A Village in the Forest, M.A., 1982.

Meier Sompolinsky, The Anglo-Jewish Leadership, the British Government and the Holocaust, Ph.D., 1977

Gideon Stahl, German-Iraq Relations 1933-1941, M.A. 1975.

Holocaust Studies in Israel 1983 - 1987

Various Holocaust related topics are presently being studied in six Israeli universities: The Hebrew University, Haifa University, Tel-Aviv University, Bar-Ilan University, Ben-Gurion University of the Negev and the Open University of Israel. We have compiled a survey of Holocaust studies taught in Israel between 1983 and 1987 listing course titles, names of lecturers teaching these courses, type and length of course, framework in which it is taught and number of students enrolled in each course. We did not receive exact numbers of students for all courses.

In order to estimate studies in all universities we end our survey with a table which lists the number of students in Israeli universities during the 1981-1982 academic year. This number had increased by 10% up to 1987.

Key to tables

S	Seminar
L	Lecture
T	Tutorial
W	Workshop
CJ	Institute of Contemporary Jewry
JH	Jewish History
GH	General History
HS	Holocaust Studies
ED	Education
HL	Hebrew Literature
PS	Political Science
IHS	Institute of Holocaust Studies
SW	Social Work
LY	Limudei Yesod (Introductory courses in Judaism)
TT	Teachers Training
BA	Bachelors Degree
MA	Masters Degree
u	unknown
y	yearly
s	semester
t	trimester

For example: a course listed as: S/2hr.y CJ/MA

is a Seminar given for two hours a week as a yearly course at the Institute of Contemporary Jewry in the Master's Degree program.

1983-1984

The Hebrew University of Jerusalem

lecturer	topic	type/length	dept.	no.
Prof. Y. Gutman	European Antisemitism from 1918 until today	S/2hr.y	CJ/MA	15
Dr. M. Abitbul	North African and Middle Eastern Jewry During WWII	L/S 2hr.y	CJ/MA	u
Prof. Y. Gutman	Jewish Resistance During WWII and the Holocaust	L/S 2hr.y	CJ/MA	45
Prof. Y. Bauer	Selected Holocaust Topics Study Methods and Content	L/S 2hr.y	CJ/MA	14
Prof. Y. Bauer	The Free World and the Jews of Nazi Europe During The Holocaust	L/S 2hr.y	CJ/MA	30
Prof. Y. Bauer	Individual & Group During the Holocaust/Historical & Psychological Aspects	L/S 2hr.y	CJ/MA	20
Dr S. Ezrahi	Displacement, Removal and Holocaust as topics in Contemporary Jewish Literature	L/S 2hr.y	CJ/MA	12
Prof. Y. Gutman	Introduction to the Hol.	S/2hr.y	CJ/MA	17
Dr. O.D. Kulka	[on sabbatical]		JH/BA	

Haifa University

Dr. Y. Gelber	The Yishuv in Eretz-Yisrael and the Hol. (part 1)	u 4hr.s	JH/BA	u
Mr. A. Cochavi	Western Powers and the Fate of European Jewry during the Hol.	u 4hr.s	JH/BA	u
Dr. A. Cohen	Jewish Life & Resistance Movements in Eastern European Ghettoes 1939-1944	u 4hr.s	JH/BA	u
Prof. A.B. Yehoshua	Literature in the Shadow of WWII	u 4hr.s	JH/BA	u
Dr. Y. Gelber	The Yishuv in Eretz-Yisrael and the Hol. (part 2.)	u 4hr.s	JH/BA	u
Prof. B. Vago	Social & Economic Policy in Germany 1919-1954	u 4hr.s	JH/BA	u
Mr. A. Cochavi	The Reactions of the USA & Britain and their Reaction to the Persecution of the Jews, the First Knowledge of the Extermination, the Extermination and Rescue Attempts.	u 4hr.s	JH/BA	u

Tel-Aviv University

Mrs. D. Porat	The Response of European Jewry to the Policy of the Third Reich towards them during the Hol.	L/4hr.s	JH/BA	100
---------------	--	---------	-------	-----

Mrs. D. Porat	Bibliography guidance (4 groups)	T/1hr.s	JH/BA	25x4
Dr. R. Zweig	The World after the Hol.	T/4hr.s	JH/BA	25
Mrs. D. Porat	The Jewish Agency, Britain & the Holocaust	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. R. Zweig	Diplomacy of Genocide	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. E. Meltzer	Polish Jewry on the eve of the Holocaust	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. S. Krakowsky	The Final Solution in E. Eur.	S/4hr.s	JH/BA	30
Dr. S. Krakowsky	The Judenrate & the underground in Poland during the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Carpi	Chapters in Jewish History During the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Karpi	Jewish Internal Organization in Occupied Countries during the Hol.	S/4hr.s	JH/MA	20
Prof. U. Tal	The Scientific Institutes which Examined the Jewish Question under Nazism	S/4hr.s	JH/MA	30
Prof. S. Friedlander	The 3rd Reich and the Jews	L/4hr.s	GH/BA	u

Bar-Ilan University

Mrs. C. Eshkoli	European Jewry during the Holocaust (group a)	L/2hr.y	JH/BA	55
Mrs. C. Eshkoli	European Jewry during the Holocaust (group b)	L/2hr.y	JH/BA	45
Dr. D. Michman	Jewish Day to Day Stand during the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	35
Dr. D. Michman	Jewish Emigration under Nazi Rule	L/2hr.y	JH/BA	20
Dr. D. Michman	From Antisemitism to Hol.(group a)	L/2hr.y	JH/LY	55

Dr. D. Michman From Antisemitism to Hol.(group b)L/2hr.y JH/LY 60
Dr. M. Mantel Jewish Thought on the Hol. L/2hr.y JP/LY 50
Dr. Z. Bacharach Nationalism and Antisemitism in S/2hr.y JH/GH 15
the Modern Era BA/MA
Dr. C. Yaoz Hebrew Holocaust Literature L/2hr.s ED/HL 35
BA
Dr. C. Yaoz Teaching Holocaust Literature L+W/2hr.y TT u

Ben-Gurion University

Prof. Y. Oppenheim Modern Antisemitism in Central L/4hr.s IHS/BA 20
Europe 1941-1948
Prof. Y. Oppenheim Trends in the Final Solution S/4hr.s IHS/BA 20
of the Jewish Problem in the 3rd Reich

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 72
Mr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,
Mr. G. Greif/ symposia, movies).Course first
Mrs. J. Baumel/ given Feb. 1984)

(course development team)

1984-1985

The Hebrew University

Dr. S. Aschheim	Weimar Culture	PS/2hr.y	GH/BA	20
Dr. M. Zimmerman	Hitler	PS/2hr.y	GH/BA	29
Dr. S. Aschheim	Nazism in Historiography	S/2hr.y	GH/MA	10
Prof. Z. Sternhell	Historical Introduction to Modern Politics	L/4hr.tr.	PS/BA	120
Prof. S. Aharonson	Historical Introduction to Modern Politics	L/4hr.t	PS/BA	180
Prof. S. Aharonson	The Downfall of the Weimar Rep.	S/2hr.y	PS/BA	15
Dr. A. Margaliot	The Development of Nazi Antisemitism and Jewish Reaction	L/1hr.y	CJ/MA	20
Prof. Y. Bauer/ Prof. Y. Gutman	Research Methods in Hol. Hist.	S/2hr.y	CJ/MA	30
Dr. A. Margaliot	Immigration and Rescue	L/2hr.y	CJ/MA	15
Prof. Y. Gutman/ Prof. Y. Bauer	Nazi Concentration Camps and the Jewish inmates	L/2hr.y	CJ/MA	12
Dr. D. Ofer	The Yishuv and the Holocaust	L/2hr.y	CJ/MA	10
Prof. H. Klein	Individual and Group during the Holocaust - psychological aspects	L/2hr.y	CJ/MA	10
Dr. Y. Cohen	French Jewry during the Hol.	S/2hr.y	JH/BA	18
Dr. R. Wistrich	Selected problems in the History of the Jews in Central Europe 1918-1948	S/2hr.y	JH/MA	5
Dr. O.D. Kulka	[on sabbatical]		JH	

Haifa University

Prof. Y. Gelber	Secret cooperation with the British during WWII	L/2hr.s	HS/BA	20
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the D.P.'s in Europe after the Hol. 1944-1948 (pt. a)	L/2hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	The European Nations and the "Jewish Question" during WWII (pt. a)	S/2hr.s	HS/BA	20
Dr. Y. Wagner	The Nazi Seizure of Power in Germany	L/2hr.s	HS/BA	20
Mr. A. Cochavi	The Western World and the Jews During and After the Holocaust	L/2hr.s	HS/BA	15
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the D.P.'s in Europe after the Hol. 1944-1948 (pt. b)	L/2hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	The European Nations and the "Jewish Question" during WWII (pt. b)	S/2hr.s	HS/BA	20

Tel-Aviv University

Dr. R. Zweig	The Diplomacy of Murder between 1933-1945	L+T/4hr.s 2hr.T	JH/BA	60
Mr. M. Halevi	The History of the Holocaust of European Jewry 1939-1945	L/4hr.s	JH/BA	30
Ms. R. Adler	German and Polish Jewry 1933-1943	L/4hr.s	JH/BA	25
Dr. R. Zweig	The Jewish World After the Hol.	L/4hr.s	JH/BA	25

Dr. E. Meltzer	Polish Jewry on the Eve of the Holocaust	L/4hr.s	JH/BA	25
Dr. S. Krakowsky	Eastern European Nations & the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Dr. S. Krakowsky	Polish Jewry 1938-1948	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Carpi	Rescue Attempts during the Hol.	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. S. Friedlander	The Third Reich & the Jews	L/2hr.s	GH/BA	150

Bar-Ilan University

Dr. M. Mantel	Jewish Thought on the Hol.	L/2hr.y	JP/LY	60
Dr. C. Yaoz	Holocaust Literature	L/2hr.s	ED/HL	60
			BA	
Prof. Z. Bacharach	Europe 1918-1945	L/2hr.y	GH/BA	60
Prof. Z. Bacharach	Germany from Bismark to Hitler	L/2hr.y	GH/BA	20
Prof. Z. Bacharach	Totalitarian Regimes in the 20th Century	L/2hr.y	GH/BA	20
Mrs. C. Eshkoli	European Jewry During the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	110
Dr. D. Michman	[on sabbatical]		JH	

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 90
Mr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages, in two
Mr. G. Greif/ symposia, movies). groups
Mrs. J. Baumel
(Course development team)

Seminar Hakibutzim

Mrs. N. Keren Holocaust L/1.5hr.y HS 80
(given in 4 groups of 20)

1985-1986

The Hebrew University

Dr. D. Ofer The Holocaust L/4hr.s CJ/MA 35
Dr. A. Margaliot The Development of Nazi L/1hr.y CJ/MA 30
Antisemitism
Dr. A. Margaliot Zionism and the Third Reich S/2hr.y CJ/MA 10
Prof. Y. Bauer Hungarian, Slovakian & L/2hr.s CJ/MA 15
Rumanian Jewry During the Hol.
Prof. Y. Bauer Historiographical Problems L/2hr.y CJ/MA 15
in Holocaust History
Prof. Y. Gutman Jewish Leadership During the L/2hr.y CJ/MA 20
Holocaust

Prof. F. Littel	The Church & the Third Reich	L/2hr.s	CJ/MA	10
Prof. O.D. Kulka	The Jews in the Third Reich	S/2hr.y	JH/BA	10
Prof. O.D. Kulka	Judaism & Jews in Nazi Ideology & Policy	L+S/2hr.y	JH/MA	9
Prof. Z. Sternhell	Historical Introduction to Modern Politics	L/2hr.s	PS/BA	200
Prof. Z. Sternhell	Political & Ideological Streams in the Third Republic in France and in the Reich	L+S/4hr.s	PS/BA	10-15
Dr. M. Zimmerman	Post-Nazi Germany	S/2hr.y	GH/MA	10

Haifa University

Dr. A. Weiss	Stages in Nazi Policy Towards Solving the Jewish Problem in Poland During the Holocaust	L/4hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Weiss	Jewish Reaction to Nazi Policy in Poland During the Holocaust	L/4hr.s	HS/BA	20
Prof. H. Schatzker	German Jewry 1933-1942	L/4hr.y	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	European Fascism & the Jewish Question 1920-1945	L/4hr.y	HS/BA	20
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the Holocaust	L/4hr.y	HS/BA	20
Prof. H. Shoham	Historical Drama on the Hol.	L/4hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Greenbaum	The Jewish Position in Eastern Europe Between the Two World Wars	L/4hr.s	HS/BA	20
Mr. A. Cochavi	The International Situation Between the Two World Wars	L/4hr.s	HS/BA	20

Mr. A. Cochavi Nazism in Germany 1933-1945 L/4hr.y HS/BA 20

Mr. A. Cochavi The Superpowers and the "Jewish Question" at the End of the Second World War L/4hr.s HS/BA 20

Dr. S. Vardi The Jewish Story and Western Cultures L/4hr.s HS/BA 20

Dr. L. Hadomi Time as a Topic and a Means of Forming German Literature after Nazism L/4hr.s HS/BA 20

Tel-Aviv University

Dr. D. Porat The Final Solution - Idea, Practice, Historiographical Debates L/6hr.s JH/BA u + readings

Dr. D. Porat Diaries and Newspapers of the Jewish Underground S/4hr.s JH/BA u

Dr. D. Porat Ben-Gurion and the Holocaust T/4hr.s JH/BA 30

Dr. R. Zweig The Jewish World After the Hol. T/4hr.s JH/BA 30

Dr. R. Zweig The International Community & European Jewry Under Nazism S/4hr.s JH/MA u

Dr. E. Meltzer Antisemitism in Poland on the Eve of the Holocaust T/4hr.s JH/BA 20

Ms. R. Adler Polish Jewry 1939-1943 T/4hr.s JH/BA u

Dr. D. Angel Polish-Jewish Relations During World War II S/4hr.s JH/BA 10-25

Prof. Y. Gutli Jewish Intellectual Response to L/4hr.s JH/MA u
The Holocaust in Eretz Yisrael

Bar-Ilan University

Dr. D. Michman From Antisemitism to Holocaust L/2hr.y LY/BA 40

Dr. D. Michman The Holocaust and its Roots L/2hr.y JH/BA 68

Dr. L. Michman The Holocaust and its Roots L/2hr.y JH/BA 27

Dr. D. Michman Antisemitism as a Social & T/2hr.y JH/BA 29
Political Phenomenon

Dr. D. Michman Jewish Leadership During the S/2hr.y JH/BA 17
1930's and 1940's MA

Mrs. C. Eshkoli From Antisemitism to Holocaust L/4hr.s JH/BA 5
Ashkelon Branch

Mrs. C. Eshkoli From Antisemitism to Holocaust L/4hr.s JH/BA 15
Safed Branch

Prof. Z. Bacharach Democracies and Totalitarian L/2hr.y GH/BA 50
Regime in Germany Between the
Two World Wars

Prof. Z. Bacharach Nazism: State and Society S/2hr.y GH/BA 25

Dr. M. Mantel Jewish Thought During the Hol. L/2hr.y LY/BA 60

Dr. M. Mantel Jewish Thought During the Hol. L/2hr.y LY/BA 58

Prof. A. Sha'anani Resistance Literature During (The Incumbent of the
World War II Chair in Resistance
Lit. During WWII is
carrying out this
Research

Dr. C. Yaoz [on sabbatical]

Prof. S. Davidson Social Trauma and the Hol. S/2hr.s SW/MA 4

Ben-Gurion University

Prof. Y. Oppenheim Social and Intellectual Life L/2hr.y JH/BA 20
in Eastern European Ghettos
1940-1943

Dr. R. Liberles German Jewry from L/2hr.y JH/BA 20
Emancipation to Holocaust

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 48

Dr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,

Mr. G. Greif/ symposia, movies).

Dr. J. Baumel

1986-1987

The Hebrew University

Dr. A. Margalio	The Development of Nazi Anti-semitism and the Jewish Reaction	L+T/1hr.y	CJ/MA 30
Prof. Y. Gutman	Basic Concepts in Holocaust Research	S/2hr.y	CJ/MA 15
Prof. Y. Gutman	Jewish-Polish Relations During and After the Holocaust	S/2hr.y	CJ/MA 20
Dr. D. Bankier	Government, Society and Anti-semitism in the Third Reich	S/2hr.y	CJ/MA 10
Dr. S. Ezrachi	Destruction and Holocaust in Western Literature	S/2hr.y	CJ/MA 12
Prof. H. Avni	Latin America and the Jewish People During the Holocaust	S/2hr.y	CJ/MA 10
Dr. D. Ofer	Teaching the Holocaust in connection with Contemporary Jewry in Israel and the Diaspora	S/1hr.y	CJ/MA 15
Prof. O.D. Kulka	German Society and the "Final Solution" 1933-1945	S/2hr.y	JH/BA 13
Dr. Y. Cohen	From Dreyfus to Vichy - French Jewry during Crisis and Holocaust	S/2hr.y	JH/BA 6

Haifa University

Prof. Y. Gelber	World War II and the Jews	S/4hr.s	HS/BA	15/20	
Prof. A.B. Yehoshua	Literature in the Shadow of the Second World War	S/4hr.s	HS/BA	15/20	
Prof. H. Schatzker	Jewish Youth During the Holocaust	S/4hr.s	HS/BA	15/20	
Prof. H. Shatzker	Old & New in Modern Antisemitism	S/4hr.s	HS/MA	15/20	
Mr. A. Cochavi	Germany Between the Two World Wars	L+T/4hr.s	HS/BA		u
Mr. M.A. Komlush	The End of the European Era	L+T/4hr.s	HS/BA		u
Mr. A. Cochavi	The Causes of WWII	proS/4hr.s	HS/BA		u
Prof. H. Shatzker	Old & New in Modern Antisemitism	S/4hr.s	HS/MA	15/20	
Mr. A. Cochavi	The Free World and the Jewish Question 1933-1945	L+T/4hr.s	HS/BA		u
Mr. A. Cochavi	The D.P. Problem after WWII	S/4hr.s	HS/BA	15/20	

Tel-Aviv University

Dr. D. Porat	European Jewry Under the Nazis	L/4hr.s	JH/BA		u
Ms. R. Adler	Organization and Leadership in the Ghettoes	u/4hr.s	JH/BA		u

Dr. D. Angel	Jewish Reaction to Antisemitism S/4hr.s	JH/BA	u
	in Eastern & Western Europe		
Dr. D. Porat	Jews in Nazi Concentration Camps S/4hr.s	JH/BA	u
Dr. D. Porat	The Yishuv and the Holocaust S/4hr.s	JH/BA	u
Mr. E. Bartov	Education, Propaganda and Imagination in Nazi Germany S/4hr.s	GH/BA	20-25
Prof. S. Friedlander	German Society After the War and the Nazi Past S/4hr.s	GH/BA	20-25

Bar-Ilan University

Dr. M. Mantel	Jewish Thought on the Holocaust L/2hr.y	LY/BA	40
Dr. D. Michman	From Antisemitism to Holocaust L/2hr.y	LY/BA	60
	(Group A)		
Mrs. C. Eshkoli	From Antisemitism to Holocaust L/2hr.y	LY/BA	45
	(Group B)		
Dr. C. Yaoz	Teaching Holocaust Literature L/2hr.s	ED/BA	40
Dr. D. Michman	From Hatred to Murder - the Holocaust L/2hr.y	JH/BA	43
Mrs. C. Eshkoli	From Hatred to Murder - the Holocaust L/2hr.y	JH/BA	39
Mrs. C. Eshkoli	The Yishuv in Eretz Yisrael and Rescue during the Holocaust T/2hr.y	JH/BA	26
Dr. D. Michman	Religious Jewry Under Nazi Rule L/2hr.y	JH/BA	54
Dr. D. Michman	Nazi Anti-Jewish Policies - Analysis of Sources S/2hr.y	JH/BA	28

Ben-Gurion University

Prof. S. Redlich Nazi Racism in Theory and Practice proS/4hr.s JH/BA 15-20

Prof. S. Redlich Government and Society in Nazi Germany proS/4hr.s JH/BA 15-20

The Open University of Israel

Dr.D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 43

Dr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,

Mr. G. Greif/ symposia, movies).

Dr. J. Baumel

Students Studying in Israeli Universities (1982)

Key: HU-The Hebrew University, Tech-The Technion

TA-Tel-Aviv University BI-Bar-Ilan University

HAU-Haifa University BG-Ben-Gurion University

WI- The Weizman Institute

<u>Field</u>	<u>Total</u>	<u>HU</u>	<u>Tech</u>	<u>TA</u>	<u>BI</u>	<u>HAU</u>	<u>BG</u>	<u>WI</u>
Absolute Numbers								
Humanities	17,791	4,201	159	4,987	3,754	3,564	1,117	9
Soc. Sci. & Law	17,849	4,036	193	6,662	4,101	2,130	727	-
Science, Medicine and Agriculture	13,401	5,763	1,726	3,191	875	361	1,034	451
Engineering	8,124	-	5,572	930	-	-	1,622	-
<u>Total</u>	<u>57,165</u>	<u>14,000</u>	<u>7,650</u>	<u>15,770</u>	<u>8,730</u>	<u>6,055</u>	<u>4,500</u>	<u>460</u>
Special programs	3,520	1,300	400	1,000	700	50	70	-
Total incl. Special Programs	60,685	15,300	8,050	16,770	9,430	6,105	4,570	460
Percentagewise (without special programs)								
<u>Total</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>
Humanities	31.1	30.0	2.1	31.6	43.0	58.8	24.8	2.0
Soc. Sci. & Law	31.2	28.8	2.5	42.3	47.0	35.2	16.2	-
Science, Medicine and Agriculture	23.5	41.2	22.6	20.2	10.0	6.0	23.0	98.0
Engineering	14.2	-	68.6	11.4	-	-	20.0	-

<u>Total</u>	100.0	24.5	13.4	27.6	15.2	10.6	7.9	0.8
Humanities	100.0	23.6	0.9	28.0	21.1	20.0	6.3	0.1
Soc. Sci. & Law	100.0	22.6	1.1	37.3	23.0	11.9	4.1	-
Science, Medicine and Agriculture	100.0	43.0	12.9	23.8	6.5	2.7	7.7	-
<u>Engineering</u>	100.0	-	68.6	11.4	-	-	20.0	-

Number of Students at Israeli Universities by Degree and Institution

Institution	Total	BA	MA	PhD.	certif.	special programs
Total	60,685	41,960	10,960	3,075	1,170	3,520
HU	15,300	9,200	3,150	1,350	300	1,300
Tech.	8,050	5,580	1,650	340	80	400
TA	16,770	11,000	3,800	670	300	1,000
BI	9,430	7,150	1,200	250	130	700
HAU	6,105	5,300	540	15	200	50
BG	4,570	3,730	460	150	160	70
WI	460	-	160	300	-	-

Adapted from the Report of the Central Statistical Bureau as set down by the Council for Higher Education/Planning and Budgeting Committee, *The System of Higher Education in Israel: Guidelines for the Planning and Development of the System for the year 1988 with a first look towards 1995*, Jerusalem, 1983, pp. 16-17.

Publications

The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research is offering readers of the Bulletin an opportunity of purchasing Institute publications at a significant discount. Prices quoted include postage and handling. The following publications are now available:

1) Yehuda Ben-Avner, **Vom Orthodoxen Judentum in Deutschland Zwischen Zwei Weltkriegen**, Hildesheim, Georg Olms Verlag, 1987, 100p.

\$15.00/30 shekel

2) Meir Edelstein and Penina Meizlish (eds.), **Religious Jewry During the Holocaust 1939-1945: Guide to the Archives of Religious Institutes and Organizations in Israel**, (Heb.), Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1986, 140p.

\$12.50/25 shekel

3) David Farkas (ed. and comp.), **Guide for Manuscripts and Printed Matter from the Legacy of Rabbi Samson Raphael Hirsch: the Saenger Collection vol. I: Letters and Hebrew manuscripts (Heb.)**, Ramat Gan, Institute for Research of Diaspora Jewry, 1982, 57+VIp.

\$7.50/15 shekel

4) Nathaniel Katzburg, **Hungary and the Jews 1920-1943**, Ramat Gan, Bar-Ilan University Press, 1981, 299p.

\$15.00/30 shekel

5) Nathaniel Katzburg (ed.), **Pedut: Rescue in the Holocaust - Texts and Studies** (Heb.), Ramat Gan, Bar-Ilan University Press, 1981, 240+VIIIp.

\$15.00/30 shekel

6) **Keshev: Sources and Studies** (Heb.) vol. 1 (1985), 65+XIp.

\$7.50/15.00 shekel

7) Rivka Knoller, **The Activities of Religious Zionist Youth Groups in Europe During the Holocaust 1939-1945**, Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1989

\$7.50/15.00 shekel

8) Rivka Knoller, **The Denial of the Holocaust: A Bibliography**, Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1989.

\$7.50/15 shekel

9) Chana Yaoz, **The Holocaust - Articles on Holocaust Literature** (Heb.), Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University, n.d. in conjunction with the Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 75p.

\$4.00/8 shekel

10) Chana Yaoz [**Israeli**] **Poetry and Prose on the Holocaust** (Heb.), Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University, n.d., 75p.

\$4.00/8 shekel

11) Chana Ya'oz, **Teaching the Holocaust - [Israeli] Poetry, Prose and Plays (Heb.)**, Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, n.d., 75p.

\$4.00/8 shekel

12) Chana Ya'oz, **Young Literature - Chapters in [Israeli] Poetry and Prose on the Holocaust (Heb.)**, Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University, n.d., 70p.

\$4.00/8 shekel